

**Fokus, al 35 jaar
onzichtbaar!**

1974 - 2009

Fokus, al 35 jaar onzichtbaar!

Voorwoord

Met veel genoegen schrijf ik het voorwoord voor dit speciale jubileumboekje van Fokus. Een boekje waarin verschillende mensen nog maar eens duidelijk maken hoe uniek en bijzonder Fokus is en hoe belangrijk het is dat mensen met een lichamelijke handicap een zo gewoon mogelijk leven kunnen leiden. Fokus zorgt ervoor dat haar cliënten participeren in de samenleving, dat ze gewoon kunnen meedoen!

In de oprichtingsjaren van Fokus was het verre van vanzelfsprekend dat iemand met een lichamelijke handicap een zelfstandig leven in een eigen woning kon leiden. Dat Fokus ontstond op initiatief van mensen die zelf een lichamelijke handicap hadden, sterkte mij in de overtuiging dat het Fokusconcept dé manier was om ook deze mensen te laten meedoen. Ik heb enorme bewondering voor de mensen van het eerste uur, die tegen alle stromen in knokten voor iets waar ze rotsvast in geloofden. In die jaren werd ook ik als Kamerlid benaderd. Ik raakte onder de indruk van de vastberadenheid én van het idee. Samen met collega-parlementariërs diende ik twee moties in, die Kamerbreed werden aanvaard. Deze moties effenden de weg voor subsidiegelden voor de bouw van Fokus-projecten en voor de ADL-assistentie.

Dat die vechters van het eerste uur het goed hadden gezien, is in de voorbije 35 jaar ruimschoots bewezen. Fokus biedt mensen de mogelijkheid hun eigen keuzes te maken. Wow! Prachtig om te zien hoe mensen met een handicap hun eigen leven inrichten. Zoals wij ons allemaal wensen, met of zonder (zichtbare) handicap. Groot compliment! Ik heb weleens gezegd dat als Fokus niet bestond, het zou moeten worden uitgevonden!

Een bijzonder compliment wil ik daarbij geven aan al die ADL-assistenten die dag in dag uit zorgen voor de gewenste hulp aan de cliënten. Ik feliciteer de organisatie Fokus, al haar medewerkers én alle cliënten van harte met het 35-jarig bestaan. Ik wens u voor de toekomst weer veel succesvolle jaren toe!

Erica Terpstra
Voormalig Kamerlid en Staatssecretaris VWS

Fokus 35 jaar in vogelvlucht

*Prof. S.O. Brattgård,
grondlegger van het
Fokusconcept.*

Het Fokusconcept is afkomstig uit Zweden, waar professor S.O. Brattgård de grondlegger was. De naam 'Fokus' is ontleend aan de naam van een actualiteitenprogramma op de Zweedse televisie (Brandpunt = Fokus). Dit programma richtte zich op maatschappelijke thema's. Eén van de onderwerpen was het wonen van mensen met een ernstige lichamelijke handicap. Het programma liet zien dat de toenmalige faciliteiten geen recht deden aan de wens tot een gewoon en onafhankelijk leven in de samenleving. Het Zweedse televisieprogramma bracht nogal wat teweeg in de publieke opinie. De Zweden hadden steeds gedacht over goede voorzieningen te beschikken. Maar zij werden nu geconfronteerd met het feit dat ook mensen met een handicap een onafhankelijk leven in de samenleving willen leiden, in plaats van afgezonderd in een instituut te verblijven. Ook mensen met een handicap bleken wensen te hebben zoals een partner, een gezin, werk en een eigen plaats in de samenleving. In Zweden werd in 1964 de organisatie Fokus opgericht. Voorzitter was professor Brattgård, zelf ernstig gehandicapt. Brattgård ontwikkelde het idee van wat we nu als Fokusproject kennen, vooral in de vorm van 'Fokus-flats'. De inrichting was aanpasbaar aan de persoonlijke behoeften. De assistentie werd verleend naast de normale gezinshulp.

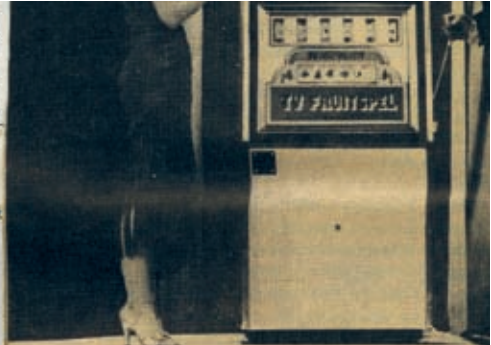
Coördinatie van
onder nummer 1
Opdruk door II

ABBA STEUNT FRUITSPEL

la (links) en Ag-
ngeressen van de
popgroep Abba
et TV Fruitspel
ica. Vanavond
Nederland 2)
de kijkers op
il mee te doen.

r Geert Popma
zangeressen in
op.

itspel wordt ge-
bete van de
Fokus, een van
Zweedse organi-
zich bezighoudt
tegratie van ge-
nen in de samen-
trekking van het
s op 1 oktober.

Het TV-Fruitspel of: 'Actie van de Schande'

slag trekking nationale TV Fruitspel

direct klaar camora's
U/m F

- 811520
- 374873
- 648199
- 91

NATIONAAL TV FRUITSPEL

Het voorbestaan van Fokus heeft een bedrag opgeleverd...
temin een verheugend res...
roep dit niet tot stand wa...
de Fokus-gedachte is Fol...
nen nemen van die ged...
Popma blijft overduid...
mensen kregen hierdoor...
niet zou kunnen word...

Een fruitspel actie op televisie leverde veel geld op. Onder anderen Abba en 'Kojak' werkten er aan mee.

Fokus is in 1974 in Nederland opgericht door Evert van der Horst en mensen met een lichamelijke handicap. De doelstelling was en is gericht op de emancipatie van mensen met een ernstige lichamelijke handicap. Het belangrijkste aandachtsgebied werd het zelfstandig wonen met 24-uurs assistentie op afroep. Het bleek niet gemakkelijk het idee in Nederland te introduceren. 'Het Dorp' in Arnhem was net opgericht als dé manier om mensen met een handicap zelfstandigheid te bieden. In Fokuskringen werd dat echter vooral gezien als instituut, waaruit mensen met een handicap nu juist 'bevrijd' moesten worden. Fokus Nederland stuitte op veel kritiek en twijfels bij dienstverleners en overheid.

In mei 1975 kwam de doorbraak, toen werd besloten het eerste project in Almere Haven te bouwen. Het was een experiment en ging in 1979 van start. Daarna volgden onder andere Nijmegen, Doetinchem, Groningen en Utrecht. Voor een goede ontwikkeling van het Fokuswonen was de steun nodig van het parlement. Fokus richtte zich tot alle politieke partijen. Twee, mede op initiatief van toenmalig Kamerlid Erica Terpstra, Kamerbreed aanvaarde moties waren het gevolg (1979 en 1981). Deze moties effenden de weg voor rijkssubsidiegelden voor de bouw van ADL-clusters (Fokus-projecten) en voor de ADL-assistentie.

Beste Marjan van der Pol,

Bij deze bericht ik je dat je definitief in Almere-Haven. Er is namelijk 66n van dorren die definitief

En zwijgen
"Ben menigte zijn slecht
geruchten een rinkel
een gesprek ontbreekt".
maar liefde ontbreekt".
maar liefde ontbreekt".

Prof. Van Duijn, Rijk directeur, zet in zijn toespraak in Almere onder meer: "Het gaat niet om wat de mensen NIET kunnen."

En mooie dag met zon op de 7de maart in Almere-Haven. Vrachtauto's rijden af en aan, heftrucks vervoeren materialen. Bezig een stad te maken, die meer dan honderd duizend mensen een nieuwe mogelijkheid tot leven zal bieden.

aal

Programma

van samenkomst kantoorgebouw "De Bolk, Almere" komt genodigden door de directeur anders en een hand

De belangstelling voor het Fokuswonen bleek zeer groot. Al in 1981 waren er 900 belangstellenden ingeschreven en er volgden al snel meer projecten. In 1981 gaf de overheid toestemming 35 projecten te realiseren en werd de financiering van de bouw van projecten en van de ADL-assistentie geregeld. Tot die tijd werden zowel de bureaunkosten als de kosten van assistentie gefinancierd uit 'eigen' middelen. De Stichting Fokus stelde aan Fokus Exploitatie de opbrengst uit financiële acties (zoals 'het vergeten spaarbankboekje' en het Veronica tv-fruitspel) ter beschikking. De nieuwe subsidieregeling waarborgde de bestaanszekerheid van Fokus en betekende een erkenning van de formule.

In 1980 werden de eerste bureaumedewerkers aangesteld. Zij gingen werken vanuit een gratis door de Rabobank beschikbaar gesteld kantoor in het Groningse Ten Boer. Tot die tijd werd het werk door veel vrijwilligers verzet. De groei van de organisatie betekende ook het opzetten van een afdeling Personeelszaken (1986), een ondernemingsraad (1988), een cliëntenraad (1993) en de verhuizing van het hoofdkantoor naar Groningen (1994). Gestaan werd gewerkt aan het uitbreiden van het aantal Fokusprojecten, in samenwerking met tientallen woningcorporaties, plaatselijke belangengroeperingen en de (lokale) politiek.

In 2009 bestaat Fokus in Nederland 35 jaar en hebben wij 30 jaar ervaring met dienstverlening op afroep en aanwijzing van de cliënt. Fokus telt inmiddels ruim negentig Fokusprojecten met ongeveer 1300 cliënten en circa 2200 medewerkers.

SLECHTE WONING

(Van een onzer verslaggevers)

ZWOLLE - 'Een mijlpaal in de geschiedenis van Fokus in de emancipatie van mensen met een handicap'. Zo betitelt G. W. F. Teunissen-Te Pas, voorzitter van de Stichting Fokus, de realisering van het Fokusproject in Zwolle Zuid.

Zelfstandig wonen
voor gehandicapten
in Enschede

Gemeente moet VROM „succesgarantie” geven

Invalidenwoningen toch in het Van Heekcomplex

In Enschedese wijk de Helmerho

Gehandicapten willen woonproject beginnen

Woningbouw
politie
meester
plaatje
meester
1972-73

kenn
brom
afname
etc

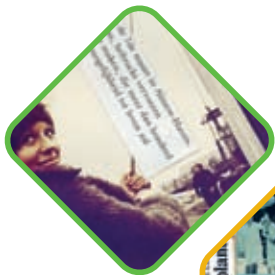
afname of
Fokus project
let in enstand

Photo: moet alleen nu
in wij 17e en?

T. Sch

Amersfoort bouwt aangepas
huizen in 'normale' woonw

Oprichting Fokus in Nederland
Actie vergeten spaarbankboekjes

Besluit tot bouw
project Fokus Almere Haven

Mini Teunissen-te Pas slaat
1^e paal Almere Haven

Start project Fokus Almere Haven
Kamerrotie leidt tot clusternota van staatssecretaris
De Graaf (subsidiegeiden bouw projecten)

Tv-fruitspel actie bij Veronica
Eerste kantoormedewerker kantoor Ten Boer in dienst
Al ruim 900 belangstellenden voor een Fokuswoning
Kamerrotie financiering ADL-assistentie
en toestemming bouw 35 projecten
Prinses Margriet slaat 1^e paal Fokus Rotterdam Ommoord

Installatie
Ondernemingsraad

Ingebruikname regiokantoor
Utrecht

1964 Oprichting Fokus in Zweden
1973 Professor Brattgård vraagt Evert van der Horst in Nederland
initiatief te nemen voor Nederlandse Fokusorganisatie

1992
Installatie Cliëntenraad Fokus

1993
Verhuizing hoofdkantoor naar Groningen
Fokus groeit van 43 naar 53 projecten

1996
Fokus telt 61 projecten

1999
25-projectenplan
moet leiden tot groei

2002
Subsidie voor nog eens
13 projecten

2005
1000e Fokuswoning wordt opgeleverd
in Houten

2008
Toekenning subsidies
volgens oude regeling t/m 98e project

2009
Minister-president Balkenende brengt een werkbezoek
aan Monique Wijnen in haar Fokuswoning in Gouda.

Hét verhaal van Fokus

In *Fokus, al 35 jaar onzichtbaar!* vertellen 35 mensen hét verhaal van Fokus. Een verhaal dat bijzonder is, omdat wij gewoon wonen voor mensen met een lichamelijke handicap mogelijk maken. Dat doen we door op afroep en op aanwijzing assistentie bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) te verlenen en dat 24 uur per dag. Ondanks dat we al 35 jaar bestaan en inmiddels ruim negentig projecten, ongeveer 1.300 cliënten en zo'n 2.200 medewerkers tellen, is Fokus relatief onbekend en

onzichtbaar. Dat is deels een bewuste keuze geweest, omdat we het liefst onzichtbaar ons werk doen en zo de cliënten de eigen regie over hun leven laten voeren. Met dit bijzondere jubileumboekje maken we Fokus voor even zichtbaar. Dat doen we door 35 mensen die in verschillende hoedanigheid te maken hebben met Fokus te laten vertellen over het bijzondere van het Fokuswonen. Het woord is aan hen!

Frenk van
Hooydonk
voorzitter Cliëntenraad
Fokus, Maastricht

Fokus, voor mensen met een eigen wil

‘Na mijn ongeluk lag ik 4,5 jaar in een revalidatiecentrum. Eigenlijk wisten ze daar niet wat ze met me aanmoesten. De verwachting was dat ik het niet zou redden, dus in eerste instantie werd er ook niet nagedacht over een woonfaciliteit. Toen duidelijk werd dat ik vooruit ging, werd er pas een begin gemaakt. We hebben gekeken bij instellingen, woonvormen en zelfs bejaardentehuizen. Maar ik was 26.’

‘Een arts wees me toen op het bestaan van Fokus. Hij zag Fokus als iets voor jonge mensen met een eigen wil. En die had ik. Hij stuurde me informatie over Fokus. Negen maanden later zat ik in mijn eigen Fokuswoning in Maastricht Centrum.’

‘Daar zit je dan. Ik moest op mezelf leren wonen en ook moest ik nog leren omgaan met mijn handicap zonder een zuster aan mijn zijde. Het was dus dubbel wennen. Maar de voordelen van wonen in een Fokuswoning waren zo groot ten opzichte van de alternatieven, twijfel was er niet.’

‘Natuurlijk waren er aanpassingsproblemen en kinderziektes. Ik had een intercom die je met je vingers diende te bedienen. Maar ik kan mijn armen niet gebruiken. Gelukkig is dat toen snel aangepast. Al met al heb ik ongeveer een half jaar nodig gehad om mijn draai te vinden. Nu, twintig jaar

later, heb ik het nog steeds geweldig naar mijn zin. Toen ik in die revalidatiekliniek lag, durfde ik niet eens te dromen van de manier waarop ik nu mijn leven leid.'

'Uiteraard kan de assistentieverlening altijd beter, maar dat zit hem voornamelijk in de uitvoering. De ene ADL-assistent is nu eenmaal meer gemaakt voor het werk dan de ander. En je kunt met sommigen ook gewoon beter overweg. Niets vreemds, want zo werkt het gewoon. Niemand kan het toch ook even goed vinden met al zijn collega's? Dat er wel eens iets fout gaat, heeft te maken met het feit dat het mensenwerk is. Op het concept van Fokus heb ik niets aan te merken. Dat is gewoon goed.'

'Sinds 2006 ben ik voorzitter van de cliëntenraad van Fokus. Daarin zitten twaalf cliënten die meedenken over het beleid en de toekomst van Fokus. Alles vanuit het oogpunt van de cliënt zelf. Wij beoordelen beleidsstukken en zo nodig komen wij met op-, aanmerkingen en aanvullingen. Achteraf zien wij onze inbreng terug in de definitieve stukken, dus je kunt gerust zeggen dat wij serieus genomen worden.'

‘Als je mij vraagt naar de inbreng waar ik het meest gelukkig mee ben, dan denk ik aan de ontwikkeling van het Beoordelingsinstrument ADL-assistenten. Dat is een protocol voor het beoordelen van zowel nieuwe als ervaren ADL-assistenten. Dankzij dit protocol krijgen alle cliënten van Fokus de kans op geregelde tijden hun mening te geven over het functioneren van alle ADL-assistenten met wie ze te maken hebben. Wij van de cliëntenraad hadden daarvoor jarenlang aangedrongen op één systeem voor alle projecten. Voorheen werd de mening van cliënten op sommige projecten wel gevraagd, maar op andere weer niet of nauwelijks. Nu zijn er standaard vragenformulieren die verplicht zijn voor alle Fokusprojecten in Nederland. Dus krijgt iedere cliënt jaarlijks de kans de kwaliteit van de ADL-assistentie te beoordelen en kenbaar te maken. Een belangrijk wapenfeit als je het mij vraagt!’

A close-up portrait of Esmé Wiegman-van Meppelen Scheppink, a woman with short, wavy brown hair, wearing glasses and a white jacket with an orange patterned scarf. She is smiling and looking towards the camera. The background is a blurred indoor setting with a staircase and other people.

Esmé
Wiegman-
van Meppelen
Scheppink
lid Tweede Kamer
namens de Christen-
unie, Den Haag

'Fokus is gebaseerd op de keuzevrijheid van mensen met een handicap. Die keuzevrijheid en zelfstandigheid is ook wat mij opvalt als ik in een Fokuswoning ben.

Dat rechtvaardigt, indien nodig, een uitzonderingsregel om ervoor te zorgen dat dat mogelijk blijft.'

Bart Nijman
cliënt, Utrecht
[jongste cliënt van
Fokus, 18 jaar]

'Voorheen heb ik vijf jaar intern gewoond.
Maar toen ik verder ging studeren,
wilde ik ook een stap verder op het gebied van
wonen. Dat kon eigenlijk alleen bij Fokus.
Nu bepaal ik mijn eigen leven.'

*Willard van
vugt
adviseur Projecten
en Producten
Fokus, Utrecht*

Van niets iets maken

‘Mijn functie klinkt wat abstract, maar dat is hij niet. Een van mijn voornaamste taken is van niets iets maken. Concreter kan bijna niet, lijkt me. Wat ik doe is het realiseren van nieuwe Fokusprojecten in samenwerking met alle andere partijen. Denk aan woningcorporaties, lokale politici, leveranciers, cliënten en andere belangengroeperingen.’

‘Vaak is het initiatief voor een Fokusproject afkomstig van een corporatie of een potentiële cliënt. Ik wordt dan ‘ingevlogen’ als adviseur. De meeste andere betrokkenen weten namelijk wel wat Fokus in zijn algemeenheid inhoudt, maar niet wat er nu concreet moet gebeuren. In die zin trek ik dan de kar als projectleider.’

‘Maar daar houdt mijn werk niet mee op. Als adviseur ben je ook betrokken bij de bouw en afbouw van de woningen. Vroeger moest men het doen met hoe een woning werd opgeleverd, maar tegenwoordig kan een huurder zijn wensen kenbaar maken als het bijvoorbeeld gaat om een keuken of een badkamer. We hebben het dan over het soort keukenkraan, maar ook over de kleur van de badkamertegels. Ik vind het geweldig dat we zo ver kunnen gaan in het tegemoetkomen van de cliënten. En van de ADL-assistenten, want die moeten hun werk ook goed kunnen doen. Er wordt dus ook naar hen geluisterd als het gaat om woninginrichting.’

‘Het meest bevredigende van mijn werk? Het feit dat ik aan de bron problemen kan oplossen. Ik ben in het verleden ook ADL-assistent geweest en toen was het soms roeien met de riemen die je

*John Gerlach
cliënt, Houten*

Voor mij is er geen alternatief

'Voordat ik in 1992 in een Fokuswoning terechtkwam, woonde ik tien jaar in België. Nou, ik kan je vertellen dat het in Nederland een stuk beter geregeld is. Ik was dan ook blij toen ik in Houten mijn intrek kon nemen in een Fokuswoning. Nu, zeventien jaar later, zou ik me geen acceptabel alternatief kunnen voorstellen. Niet één die in de schaduw van Fokus kan staan tenminste.'

'Jarenlang was ik voorzitter van de cliëntenraad. Toen ik afzwaaide, vroegen de blijvende leden me of ik namens hen zitting wilde nemen in de klankbordgroep AWBZ van Fokus. Dat heb ik gedaan en nu ben ik een soort adviseur namens de cliënten, als het gaat om het al dan niet inpassen van Fokus in de AWBZ. In die klankbordgroep is verder de directie vertegenwoordigd, maar ook een OR-lid en een regiomanager. De gesprekken met instanties worden onder andere door de directeur gevoerd en vervolgens brengt hij ons op de hoogte van de stand van zaken. Het spreekt voor zich dat wij als cliënten graag op de hoogte blijven van de ontwikkelingen, want er is ons alles aan gelegen dat wij kunnen blijven wonen en leven zoals we nu doen. Ik zei al, voor mij is er geen alternatief en hetzelfde geldt voor vele anderen.'

'Onlangs kreeg ik bezoek van de plaatsvervangend directeur-generaal Langdurige Zorg van het Ministerie van VWS. Zij kon zo concreet kennismaken met het concept van Fokus. Ik hoop dat zij net zo onder de indruk is van het concept als wij zelf. Want dat Fokus moet blijven zoals het nu is, dat is voor ons het allerbelangrijkste.'

*Marjolein Verbaas
adviseur Werving en
Selectie Fokus, Utrecht*

Vraaggestuurd en klantgericht

'Al vanaf 1987 werk ik voor Fokus. Ik begon als ADL-assistent, maar al snel werd ik locatie-manager. Weer later werd ik adviseur Werving en Selectie en dat ben ik nu nog steeds. Daarnaast ben ik voorzitter van de ondernemingsraad van Fokus. Waar ik 22 jaar geleden nog een sollicitatie-gesprek moest voeren om te worden aangenomen als ADL-assistent, ben ik nu verantwoordelijk voor het aannemen van nieuwe ADL'ers.'

'Een ADL'er hoeft geen specifieke opleiding te hebben. Door die laagdrempeligheid krijgen we altijd veel reacties op personeelsadvertenties. Dat is prettig, maar het zorgt er ook voor dat wij extra goed moeten selecteren. Een eerste voorwaarde is dat een ADL'er affiniteit moet hebben met onze doelgroep. Maar dat is niet het enige. Wij gaan ervan uit dat iemands gedrag uit het verleden de beste voorspeller is voor gedrag in de toekomst. Daarom vragen we niet alleen naar wat iemand in het verleden heeft gedaan, maar willen we ook weten waarom en hoe hij het heeft gedaan en of hij ervan geleerd heeft. Uiteindelijk voldoet ongeveer één op de negen kandidaten aan onze eisen.'

'De wereld om ons heen is veranderd. Daarom zijn ook de eisen veranderd die we stellen aan een ADL-assistent. Voorheen was affiniteit met gezondheidszorg de voornaamste eis, nu is het ook heel belangrijk dat iemand vraaggestuurd en klantgericht kan werken. En hij moet de normen en waarden van cliënten respecteren. Iemand die uit principe vindt dat iedereen dagelijks groente behoort te eten en die mening opdringt aan een cliënt, is ongeschikt als ADL'er. Hij moet achter de Fokus-gedachte staan en die gaat ervan uit dat de cliënt leeft zoals hij of zij dat wil.'

Agnes Wolbert
lid Tweede Kamer
namens de PvdA,
Den Haag

'In 2008 diende ik met Anouchka van Miltenburg van de VVD een motie in over de toekomst van het Fokuswonen. Ik heb met mijn eigen ogen gezien wat wonen in een Fokuswoning voor iemands zelfstandigheid betekent en we moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat dat zo blijft.'

Monique Wijnen
cliënt, Gouda

Eigen kracht

‘Ik werkte in Zweden op het moment dat mij een Fokuswoning werd aangeboden. Mijn ouders gingen de woning daarom voor mij bezichtigen. Zij waren enthousiast en dus heb ik besloten terug te keren naar Nederland. Wonen in een Fokuswoning is voor mij namelijk de enige mogelijkheid op zelfstandig wonen. In Zweden was ik afhankelijk van persoonlijke assistentie. Dat werkte voor mij niet. De persoonlijk assistent zat voortdurend op mijn lip. Het voelde alsof ik op visite was in mijn eigen huis. Het voordeel was wel dat ik direct wist hoe ik niet wilde leven. Dat wonen in een Fokuswoning veel dichterbij mijn manier van leven kwam, daar was ik wel van overtuigd.’

‘Wat ik prettig vind, is dat de relatie met een ADL-assistent zakelijk is. En dat kan ook, want een ADL’er komt alleen als je belt, hij is er dus niet steeds. Het klinkt misschien raar, maar ik ben niet op zoek naar vriendschap met een ADL’er. Vrienden zoek ik zelf wel uit. Als je allebei weet dat de relatie zakelijk is, is er duidelijkheid. Overigens, met zakelijk bedoel ik niet formeel of onvriendelijk, eerder professioneel. Hoe duidelijk de relatie ook is en hoe goed de assistentie ook verloopt, soms heb je even geen zin om een ADL’er te op te piepen. Dan kan ik me redden met mijn twee hulphonden, Dani en Milo. Zij helpen me met van alles: van deuren openen en lichtknoppen bedienen tot het helpen met aankleden.’

‘Ik zou niet anders willen dan wonen in een Fokuswoning. Ik ben redacteur bij het blad Support Magazine en als journalist moet je flexibel zijn. Een afspraak kan uitlopen, een tijdstip kan veranderen, het hoort bij het vak. Zonder Fokus zou ik nooit zo flexibel kunnen zijn als ik nu ben. Fokus zorgt er ook voor dat ik een gelijkwaardige relatie kan hebben met mijn vriend. Wij wonen samen en omdat ik zo zelfstandig ben, kunnen wij een volstrekt normale relatie hebben. Precies zoals wij het willen.’

‘In 2008 won ik de CAPawards, een initiatief van Lucille Werner. Tijdens een live-uitzending kreeg ik de prijs uit handen van Jan-Peter Balkenende. Ik werd daarmee voor een jaar ambassadeur van de stichting Onbeperkt Nederland, een functie mogelijk gemaakt door het Revalidatiefonds. Het jaar dat ik ambassadeur was, is nog maar kort geleden afgelopen. Een superhectisch jaar, maar wel geweldig. Je kunt zo’n ambassadeurschap invullen naar eigen inzicht en daarom koos ik als speerpunt ‘Eigen Kracht’. Wat ik heb geprobeerd duidelijk te maken, is dat het goed is je te richten op wat je kunt. Je kunt van alle kanten ondersteund worden, maar echt happy word je als je iets doet met je talenten. Het mooiste is als dat kan met een betaalde baan, maar ook uit vrijwilligerswerk is veel voldoening te halen.’

‘Een hele leuke ervaring was de keer dat ik was uitgenodigd om een praatje te houden bij een jongerenweekend van de Reumapatiëntenbond. Die dag was mijn rolstoel stuk en dus moest mijn vriend met me mee om me te helpen met een duwrolstoel. Er waren daar veel meisjes van zestien tot vijftientig die vol met vragen zaten, ook over liefde en seksualiteit. Het was mooi dat ze daar - bij toeval - konden zien dat je met een lichamelijke handicap een hele gewone, gelijkwaardige relatie kunt hebben. Later werd ik gebeld door de Reumapatiëntenbond met de vraag of ik een quote wilde geven voor in het jaarverslag. Ze hadden mijn verhaal zo inspirerend gevonden. Een prachtig compliment toch?’

Gabriëlle Verbeek
organisatieadviseur
en oprichtster van
Artemea, Bilthoven

'Momenteel werk ik aan een proefschrift waarvoor ik onder andere onderzoek doe naar de wijze waarop Fokus cliënten in staat stelt zelf hun tijd in te delen. Eén ding wordt direct duidelijk: Fokus gaat daarin aanmerkelijk verder dan andere instellingen.'

Okko Jongsma
directeur Fokus,
Groningen

Initiatieven genoeg

‘Zestien jaar nu ben ik directeur van Fokus. Ik kom uit de wereld van de thuiszorg en in de thuiszorg weet iedereen dat Fokus wel heel dicht bij het ideaalbeeld komt. Dat is precies de reden dat ik indertijd solliciteerde.’

‘Wij zitten in een roerige tijd. Er zijn vergevorderde plannen om Fokus onder te brengen in de AWBZ. Maar Fokusassistentie is gezien de aard, 24 uur per dag en op afroep, duurder dan andere vormen van hulpverlening. Ook het bouwen van een Fokuswoning is duurder dan een normale woning. Tot 1 januari 2009 was er een subsidieregeling voor woningcorporaties waaruit per nieuw Fokusproject gemiddeld één miljoen euro beschikbaar was. Hierdoor konden Fokuscliënten een normale huurprijs betalen. Nu die regeling er niet meer is, zijn we afhankelijk van de verantwoordelijkheid die de corporaties nemen én hun bereidheid om één miljoen euro onrendabel te investeren.’

‘Het gevolg is dat we in een situatie zitten waarin stilstand dreigt. Voor nieuwe projecten is er te veel onzeker. Er is ons toegezegd dat er voor bestaande Fokuscliënten niets zal veranderen, maar dat is voor ons niet genoeg. Wij willen blijven uitbreiden. Niet omdat we als organisatie nou zo nodig willen groeien, maar omdat we zoveel mogelijk mensen de mogelijkheid willen bieden de regie over hun eigen leven te voeren. Er zijn concrete initiatieven genoeg.’

‘Aangezien hulp op afroep duurder is dan ‘gewone’ hulp, maken wij al sinds onze oprichting gebruik van een regeling die speciaal voor Fokus in het leven is geroepen. De staatssecretaris, Jet Bussemaker, heeft gezegd dat deze regeling vervalt op 1 januari 2012. Vanaf dat moment moet Fokushulp onder de AWBZ vallen. Wat er dan gebeurt is niet moeilijk te voorspellen. De AWBZ-jas is namelijk te krap voor Fokushulp, qua concept, maar ook in financieel opzicht. Onze vrees is daarom dat wij onze cliënten straks niet meer datgene kunnen bieden wat we steeds gedaan hebben: een gewoon leven in eigen regie.’

‘In het meest nadelige geval zou Fokus als het ware opdrogen. De bestaande cliënten blijven we dan bedienen, maar er komen geen nieuwe bij. Ook vanuit economisch oogpunt is dat natuurlijk ongewenst, want

iedereen weet: hoe meer mensen je als organisatie bedient, hoe goedkoper je je dienst kunt aanbieden. Daarom willen we ook bestaande projecten uitbreiden.'

'Ondertussen werken wij er keihard aan om de beleidsbepalers te overtuigen van het belang van Fokus. Kamerbreed is er steun. Het hele politieke spectrum, van links tot rechts, is het erover eens dat Fokus moet blijven bestaan én moet kunnen blijven groeien. Het is onzeker of de staatssecretaris die steun ook zal omzetten in passende maatregelen bij de overgang naar de AWBZ. Die wet is namelijk niet bijzonder geschikt voor het bieden van bijzondere oplossingen. Uitzonderingen zijn ongewenst. Maar wij vinden dat Fokus de uitzonderingspositie die het al jaren heeft, verdient. Binnen óf buiten de AWBZ. En het parlement is het dus met ons eens.'

'Weet u wanneer ik echt trots ben op wat wij doen? Als ik bij een werkbezoek van een parlementariër in een Fokuswoning ben. Ik kan dan gerust een stapje terug doen en de cliënt laten uitleggen wat het belang is van wonen in een Fokuswoning. Als ik het vertel is het een verhaaltje van een organisatie. De cliënt vertelt over zijn eigen ervaring. Een duidelijker en oprechter beeld van het belang van Fokus kan zo'n Tweede Kamerlid niet krijgen.'

Henk Brink
cliënt, Hardenwijk

'Het volwaardige leven dat je leidt in een
Fokuswoning is een recht van iedere
lichamelijk gehandicapte. Het is een recht op
wonen. Daar mag geen mens aankomen.'

Peter Vreken
cliënt, Maastricht

Fokus blijven

'Vanuit mijn functie bij de gemeente Maastricht, coördinator van het Servicepunt Gehandicapten, bezocht ik jaren geleden een Fokusproject in Eindhoven. Dat sprak mij zo aan, dat ik direct, samen met een aantal anderen die graag in een Fokuswoning wilden wonen, aan de slag ging om ook in Maastricht een project van Fokus te realiseren. Dat is Fokus Maastricht Centrum geworden. Ik woon er nog steeds samen met mijn echtgenote, ook cliënt bij Fokus. Fokus past bij ons. Met alle respect, maar de twee alternatieven, leven in een woonvorm of op afspraak met de thuiszorg, dat is niets voor ons.'

'Wat ons zo aanspreekt is het basisprincipe: zorg op maat, afroep en aanwijzing. Wij hopen dat dat in de toekomst zo blijft. Dat zal moeilijk worden, want door de steeds strenger wordende regelgeving staat de dienstverlening van Fokus onder druk. Mocht Fokus straks onder de AWBZ gaan vallen, dan houden wij ons hart vast. De manier waarop wij nu ons leven kunnen inrichten, is ons alles waard, dus ik hoef niet uit te leggen dat het voelt als een bedreiging als dat op de tocht staat. Maar als Fokus in staat blijft datgene te doen wat het al 35 jaar doet, dan komt het helemaal goed. Wat ons betreft staat Fokus maar één ding te doen: Fokus blijven.'

*Jessica Schaart
ADL-assistent,
Fokus Leeuwarden
Camminghaburen*

'Respect is het belangrijkste in de omgang tussen een ADL'er en een cliënt. Wederzijds respect wel te verstaan. Een cliënt moet duidelijk zijn in wat hij wil, maar als ADL'er moet je soms ook op je strepen staan. Dat tweerichtingsverkeer maakt het vak zo mooi.'

Gerrie Buschgens
Locatiemanager,
Fokus Zwolle
Stadshagen

Fríссе wínd

‘Ons Fokusproject opende zijn deuren op 10 november 2008. Voordat ik hier van start ging, was ik vijftien jaar werkzaam als locatiemanager van Apeldoorn La Ronde. Ook daar was ik er vanaf het begin bij. Toen we zestien jaar geleden in Apeldoorn onze intrek namen in de ADL-eenheid, was de gehele inrichting al bepaald. Hier mocht ik me bemoeien met de inrichting. Dat vond ik ontzettend fijn. Zo kun je er toch een beetje naar eigen inzicht en op je eigen gevoel een fijne werkplek van maken.’

‘De werving en selectie van ADL-assistenten voor de nieuwe locatie begon ruim van tevoren. Ik heb dat gedaan samen met Marjolein Verbaas. Jaren geleden, in 1987, traden wij op dezelfde dag in dienst van Fokus, ook hier in Zwolle. Allereerst werden de vacatures intern uitgezet. Ik vond het belangrijk om zo min mogelijk ADL’ers uit eenzelfde project aan te nemen. Ze nemen dan toch bepaalde gewoonten mee en met een nieuw project wil je graag iets nieuws creëren. Daar hoort een frisse wind bij. Om diezelfde reden hebben we ook mensen van buiten Fokus aangetrokken. Uiteindelijk hebben we vier interne en twaalf externe kandidaten aangenomen.’

‘Niet lang voordat we open gingen, zijn we met onze ADL-assistenten op introductiecursus gegaan. We stonden daar bijvoorbeeld stil bij de ‘transferinstructie’, het verplaatsen van mensen met een ernstige beperking. De ADL’ers werden onder andere geïnstrueerd op het gebied van lichaamshouding en veilig tillen. Ook in lichamelijk opzicht verrichten ze immers veeleisend werk. Dat is ook de reden dat we bij het aannemen van mensen kijken naar de fitheid van kandidaten. Ze hoeven geen marathon te kunnen lopen, maar ze dienen wel verantwoord om te gaan met hun

51 lichaam. Alleen fitte mensen kunnen onze cliënten assisteren op de manier die ze verdienen.’

*Jan de Vries
lid Tweede Kamer
namens het CDA,
Den Haag*

'Fokus voorziet duidelijk in een behoefte, dat heb ik met eigen ogen gezien. Het zal in de toekomst misschien moeilijk worden de huidige kleinschaligheid van Fokus te handhaven. De uitdaging zal dan zijn om de kwaliteit van de dienstverlening in stand te houden.'

V.l.n.r.:
Lieke Wernsen,
Sofie Luth (baby),
Gezien Reinders en
Suzanne Wernsen

Leven zoals wij willen

Gezien Reinders / oud-bewoner en moeder van twee cliënten, Utrecht

'Voor mijn dochters was wonen in een Fokuswoning een uitkomst, maar voor mij ook. Voor het eerst in jaren had ik mijn handen vrij. Mijn sociale leven, tot dan vrijwel afwezig, kon ik weer oppakken. Ook de band met mijn dochters is verstevigd, want het is moeilijk een normale moeder-dochterrelatie te hebben als je je dochter steeds verzorgt. Fokus maakt een normale relatie mogelijk.'

Suzanne Wernsen / cliënt, Eindhoven

'Onlangs had ik een zakelijke afspraak. Tijdens het gesprek vroeg ik mijn gesprekspartners of ze mij zonder make-up even serieus hadden genomen. Na even aarzelen kwam het antwoord: nee. Mijn punt: of ik make-up draag, is mijn keuze. Bij Fokus kan zoiets geregeld worden, maar bij de meeste andere organisaties is het onbespreekbaar. Toen ik laatst bij een vriendin in Amsterdam was, ben ik bij een unit van Fokus langs gegaan om naar het toilet te kunnen. Fokus zorgt ervoor dat ik kan leven zoals ik dat wil.'

Lieke Wernsen / cliënt, Dordrecht

'Sinds kort heb ik een prachtige dochter, Sofie. In iedere andere woonsituatie dan een Fokuswoning was het hebben van een kind voor mij niet mogelijk geweest. ADL'ers assisteren bij de dingen die horen bij de verzorging van een klein kind. Ik verschoon Sofie een of twee keer per dag, mijn man doet het ook regelmatig en als hij er niet is, bel ik een ADL'er. Ik zeg wel eens dat Fokus mijn leven mogelijk maakt. Met Sofie erbij gaat dat ineens nóg meer op.'

*Arnold van der Bijl
regiomanager
Fokus, Utrecht*

'Ik heb veel waardering voor de passie van ADL-assistenten. Er is betrokkenheid bij de doelstelling van Fokus en een grote loyaliteit met cliënten. En ze moeten wel met paradoxen kunnen omgaan. Een cliënt kan veel vragen, maar een ADL-assistent is geen willoos instrument. Ik zie het zo: dienstverlening is waar het om gaat, samenwerking is waar het om draait.'

*Michael Letsch
ADL-assistent,
Fokus Schiedam
Nieuwe Tuinen*

Eén op één

'Voordat ik 8,5 jaar geleden als ADL'er bij Fokus terecht kwam, werkte ik in verschillende verzorgingstehuizen. Ik maakte daar geregeld dingen mee die me tegen de borst stuitten. Een voorbeeld: ik kreeg op een morgen de opdracht een mevrouw van vijftiennegentig om zeven uur te wekken. Die mevrouw vroeg me haar nog even te laten liggen, want ze had die morgen geen verplichtingen. Natuurlijk luisterde ik naar haar, maar het leverde me wel een ruzie met een collega op. Hij stond er namelijk op dat ik deze mevrouw als eerste zou helpen, want ze stond boven aan het lijstje voor die dag. Ik wil niet afgeven op verzorgingstehuizen, maar dit soort dingen zorgt er wel voor dat ik beter bij Fokus pas.'

'Het contact met een cliënt is één op één en dus erg intensief. Je kunt iets voor iemand betekenen en dat is toch waarom je dit werk doet. Ik ben iemand die positief in het leven staat. Ik ben eigenlijk altijd vrolijk en probeer met een grap iemand een goed gevoel te geven. Als dat lukt, en je ziet dat je iemand die alle reden heeft om somber te zijn, toch even kunt laten glimlachen, dan geeft me dat veel voldoening. Het is de reden dat ik dit werk doe.'

'Het kan gebeuren dat je een vriendschappelijke relatie krijgt met een cliënt. Dat gebeurt mij ook wel eens, maar toch moet je daar als ADL'er voorzichtig mee omspringen. Als ik voor mijn werk bij iemand over de vloer kom, dan is mijn houding ook professioneel en draait het om de cliënt. Bezoek ik zo iemand in mijn vrije tijd, dan is het tweerichtingsverkeer zoals bij iedere vriendschap.'

Veroniek Steentjes
cliënt, Arnhem

'In mijn vorige woonsituatie had de verzorging een eigen sleutel. In mijn Fokuswoning doe ik zelf open. Het is het soort dingen dat ervoor zorgt dat je zelf de touwtjes in handen hebt.'

*Annemarie van de Pol
cliënt, Almere Haven*

Pionier in de polder

'De eerste bewoner van een Fokuswoning, zo sta ik te boek. Nogal een eer als je het mij vraagt. Tot die tijd woonde ik in Het Dorp. In zekere zin waren wij, de andere vroege Fokusbewoners en ik, pioniers. Niet alleen wat onze Fokuswoning betreft trouwens, want wij waren ook één van de eersten in Almere. Ga maar na: er woonden hier toen nog maar 600 mensen!'

'In Het Dorp zat je veel dichter op andere mensen met een handicap. Het is illustratief voor hoe men vroeger dacht. Het idee was dat je mensen met een handicap het beste dicht bij elkaar kon plaatsen. Maar geef daar één goede reden voor. Met mijn Fokuswoning woon ik in een gewone wijk. Tussen 'normale' mensen dus. Dat vind ik heerlijk. Ik heb wel contact met andere cliënten, maar de meeste van mijn vrienden hebben niets met Fokus te maken.'

'Ik zit hier heerlijk ruim en ik ben nog altijd tevreden met mijn woning en de dienstverlening, hoewel er af en toe wel eens wat misgaat. En het wordt allemaal wat zakelijker, maar dat is logisch als de organisatie groeit.'

'Hoe lang ik hier nog blijf weet ik niet. Dat heeft niet te maken met ontevredenheid, maar met mijn leeftijd. Ik ben boven de zestig en mijn handicap begint zwaarder te wegen. Op het moment dat ik meer zorg nodig heb, zal ik een alternatief moeten hebben. Daarom schreef ik me al in voor een ander project. Maar voorlopig zit ik hier nog goed. Ik ga hier zo laat mogelijk weg.'

Annemieke
Bökkerink
oud-voorzitter van
de Gehandicaptenraad
(nu CG-raad), Utrecht

Dezelfde dromen

‘In 1973 studeerde ik af als psycholoog. Mijn eerste baan was in een tehuis voor lichamelijk gehandicapte jongeren, de Hendrik Willem Landstichting. Toen ik daar werkte, startte ik een project waarbij jongeren werden voorbereid op zelfstandig wonen.’

‘Begin jaren zeventig werd ik gevraagd aan te schuiven bij een initiatiefgroep die het concept van Fokus wilde gaan toepassen in Nederland. Het oorspronkelijke idee kwam namelijk van een Zweed, professor Brattgård. In Nederland was Evert van der Horst de voorvechter en pionier. Ook gezien mijn ervaring met mijn project voor de Hendrik Willem Landstichting, wilde ik graag een bijdrage leveren.’

‘Regelmatig kwamen wij bij elkaar om te praten over het concept Fokus. De insteek was even eenvoudig als revolutionair: wonen met hulp op afroep. Dus niet constant iemand om je heen, maar alleen als jij het wilt. Het was de tijd dat de woonvormen in opkomst waren, maar wij zagen meer in iets heel anders. Het concept dat wij ontwikkelden voor Fokus zette zich af tegen het bij elkaar plaatsen van meerdere mensen met een handicap. Het was gericht op eigen regie en participatie dus.’

‘Het toenmalige ministerie van CRM, nu VWS, startte drie experimenten die leken op Fokus om te kijken of een dergelijk project financieel en vanuit de toenmalige gezinsverzorging haalbaar was, maar ook of de cliënten het aankonden. Die experimenten duurden enkele jaren, maar ondertussen gingen wij gewoon door met werken aan de ontwikkeling van Fokus. Wij wisten dat het er moest komen, daar hadden wij geen ministerie voor nodig.’

‘In 1984 werd ik voorzitter van de Gehandicaptenraad, waarvan ik al sinds 1981 lid was. De Gehandicaptenraad is de voorloper van de CG-raad die we vandaag de dag kennen. Het was een van onze voornaamste taken ervoor te zorgen dat iedereen ervan doordrongen raakte dat mensen met een beperking precies dezelfde wensen, behoeften en dromen hebben als mensen zonder beperking. Dat geldt ook voor wonen.’

‘Ik heb verschillende functies in de gehandicaptenzorg vervuld. Toen ik zestig werd, ging ik met vervroegd pensioen. Maar ik werd toen al snel gevraagd een rol te gaan vervullen voor de stichting Handicap en Studie. Momenteel verricht ik adviseurswerkzaamheden voor PGOsupport, een organisatie die ondersteuning biedt aan landelijk werkzame patiëntenorganisaties, gehandicaptenorganisaties en ouderenbonden in Nederland. Ik kijk bijvoorbeeld of hun projectplannen voldoen aan de kwaliteit die de subsidiegever verwacht.’

‘Ik denk dat ik steeds meer incidenteel een klusje wil doen: een advies geven, dagvoorzitter zijn. Ik word een dagje ouder en wil wat minder gebonden zijn, maar het zou jammer zijn als ik met mijn expertise niemand meer van dienst zou kunnen zijn. Daarnaast, werken aan het welzijn van mensen met een handicap moet altijd doorgaan. Daarom ga ik ook nog wel even door met het leveren van mijn bijdrage.’

Jan de Groot
manager PGO Fokus,
Groningen

'Fokus zorgt goed voor zijn personeel. Dat blijkt onder andere uit uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden. Wel is de insteek iets veranderd. Voorheen lag de nadruk op de inspanning van een medewerker, nu op het resultaat. Het gevolg is dat onze organisatie een stuk doelmatiger werkt.'

*Ans Verdonschot
lid van de Klachten-
commissie cliënten
van Fokus, Reusel*

Mijn passie

'Vijfentwintig jaar ben ik werkzaam geweest als wijkverpleegkundige en voor de beroepsvereniging van wijkverpleegkundigen. Daarna werd ik wethouder. In de zomer, toen ik het niet druk had in die functie, ben ik eens een paar weken gaan werken als ADL-assistent. Dat vond ik fantastisch. Zorg en hulpverlening zijn altijd mijn passie geweest.'

'Momenteel heb ik een adviesbureau op het gebied van zorg en welzijn. Nu ben ik bijvoorbeeld bezig met een project dat meer erkenning en waardering moet opleveren voor mantelzorgers. Daarnaast werk ik ongeveer 10 uur per week in de zorg.'

'Sinds 2002 ben ik als lid van de klachtencommissie betrokken bij Fokus. Een klacht komt van een cliënt en kan bijvoorbeeld gaan over te lange wachttijden of een verschil van mening over het wel of niet uitvoeren van een handeling. Maar het kan ook gebeuren dat een cliënt zich onheus bejegend voelt door een ADL'er. We geven een onafhankelijk oordeel over het al dan niet gegrond zijn van de klacht. Van zo'n uitspraak gaat een signaal uit. Ook daarom is het werk van de klachtencommissie belangrijk.'

Matthijs Dijkstra
cliënt, Almere Haven

Liever zelf de regie

'Samen met Annemarie van de Pol ben ik sinds 1979 de eerste Fokusbewoner. Daarvoor woonde ik in Zandvoort in een grote woongemeenschap van wel tweehonderd gehandicapten. We hadden daar vier- of vijfhonderd hulpverleners. Toen ik hoorde dat Fokus van start zou gaan, heb ik direct gebeld. Daar ben ik nog steeds blij om, want de zelfstandigheid die ik hier heb, bevalt me uitstekend. Niets ten nadele van die woongemeenschap, maar ik heb liever zelf de regie.'

'Laat ik een voorbeeld noemen. Stel, ik heb bezoek. Als het gezellig is en het wordt later dan verwacht, dan is het heel vervelend als je aan een vast tijdstip vast zit om naar bed te gaan. Bij Fokus gaat het op afroep, dus ik bepaal zelf hoe laat het genoeg is geweest. Dit soort dingen is essentieel als je zelf wilt kunnen beschikken over je leven. Daar komt bij: ik heb dan toevallig een handicap, maar moet ik daarom met alleen maar gehandicapten in een gebouw leven? Ik zou niet weten waarom.'

'Ik woon hier naar volle tevredenheid, maar er zijn ook dingen die verbeterd zouden kunnen worden. Neem het feit dat er soms twee ADL'ers zijn op vijftien cliënten. Ik vind dat er altijd iemand standby zou moeten zijn, iemand die binnen een kwartier inzetbaar is. Als een ADL'er er alleen voorstaat, kunnen er immers gevaarlijke situaties ontstaan. Maar begrijp me niet verkeerd, ik heb het goed hier. Zie mijn opmerking als opbouwende kritiek.'

Geurt Heijkamp
cliënt, Groningen

'Ik ben al jaren een groot voorvechter van de Fokus-filosofie. Zelf bepalen wat je doet en wanneer, het is de definitie van vrijheid. Ik heb dat zelfs veertien jaar lang in dienst van Fokus mogen uitdragen.'

Jeannet
Groeneveld-
Slagter
medewerker Fokus
Salarisadministratie,
Groningen

Hands-on

'Met mijn dienstverband van bijna dertig jaar ben ik de langzittende medewerker van Fokus. Wij waren begin jaren tachtig een soort pioniers. Om aan te geven hoe het er aan toe ging: in het begin kreeg ik een handgeschreven salarisspecificatie. Ik was telefoniste, typiste en eigenlijk ook manusje van alles. We zaten hier met negen man, maar soms ook zat ik alleen in ons kantoor, toen nog in Ten Boer. In dat pand vergaderde het toenmalige bestuur ook. Een van de bestuursleden zat in een rolstoel en daarom werd hij voor iedere vergadering door een paar sterke mannen met rolstoel en al de trap op getild. Het is tekenend voor de 'hands-on-mentaliteit' die er heerste.'

'Alles deden we samen. Zelfs lootjes verkopen op de markt in Roden voor de fruitspel actie. Die actie was bedoeld om geld in te zamelen voor Fokus. Het werd uitgezonden door Veronica en zelfs de zangeressen van ABBA, Agnetha en Anni-Frid, steunden de actie. We waren om drie uur 's nachts pas thuis en de volgende ochtend om negen uur zaten we weer op kantoor. De telefoon stond rood-gloeïend. We hebben flink wat geld binnen weten te halen.'

'Natuurlijk is er veel veranderd. Het knusse en persoonlijke is minder geworden, maar dat is logisch als je als bedrijf zo bent gegroeid. Maar wat ik wel veelzeggend vind, is dat ik in die dertig jaar maar vier verschillende leidinggevendenden heb gehad. Dat is natuurlijk niet veel. Het heeft ongetwijfeld te maken met de betrokkenheid van mensen bij Fokus.'

*Mini Teunissen -
te Pas, voorzitter
raad van toezicht
Fokus, Doetinchem*

Aan de wieg

‘Samen met andere vrijwilligers mocht ik in 1974 aan de wieg staan van Fokus. Als je bedenkt dat het eerste Fokusproject in 1979 van start ging, kun je je voorstellen hoeveel tijd er ging zitten in het overtuigen van regering en Kamerleden. Wij hebben hard moeten lobbyen om ervoor te zorgen dat de kosten van wonen in een Fokuswoning zouden worden gedekt door de toenmalige AAW. Dat was best lastig, want Fokus zoals we het nu kennen, bestond natuurlijk nog niet. Wij konden dus nog geen woningen tonen. Wel konden we het voorbeeld van Zweden aanhalen, waar professor Brattgård de methode had ontwikkeld. Uiteindelijk is het ons gelukt de beleidsbepalers te overtuigen. Daarna konden we beginnen met de plannen voor het eerste Fokusproject, in Almere Haven.’

‘Momenteel ben ik voorzitter van de raad van toezicht van Fokus, maar in december neem ik afscheid. Als ik nadenk over wat wij met z’n allen hebben bereikt in die jaren, dan is het voornaamste toch wel de verandering in de beeldvorming. Je kunt het je nauwelijks nog voorstellen, maar dertig jaar geleden waren nog maar weinig mensen ervan doordrongen dat lichamelijke gehandicapten helemaal niet ook geestelijk gehandicapt hoeven zijn. Nu is dat anders. Iedereen weet nu dat een lichamelijke gehandicapt persoon volwaardig kan functioneren in de maatschappij. Ik durf best zo onbescheiden te zijn te zeggen dat Fokus daarbij een rol heeft gespeeld.’

‘Een boodschap aan Fokus ter gelegenheid van mijn afscheid? Blijf zoals je nu bent en blijf trouw aan de basisbeginselen waarmee wij 35 jaar geleden begonnen.’

Anouchka
van Miltenburg
lid Tweede Kamer
namens de VVD,
Den Haag

'Ik maak me zorgen over wat er gebeurt na 1 januari 2012. Want wonen op de manier die Fokus voorstaat moet mogelijk blijven. Ik betwijfel echter of de huidige regering inziet hoe belangrijk deze manier van zelfstandig wonen is voor mensen.'

Roelofje Mussche
cliënt, Den Haag

'Tot enkele jaren geleden was ik lid van de Stichting Independent Living. Wij hielden ons bezig met alles wat te maken heeft met zelfstandig leven. Fokus past daar natuurlijk helemaal bij. De stichting bestaat niet meer, maar Fokus wel en daar ben ik iedere dag nog blij om.'

Renso Pantophlet
cliënt, Arnhem

'Omdat ik een Fokuswoning heb, kan ik zonder problemen mijn baan als klantmanager bij een grote gemeente uitoefenen. Dankzij de hulp op afroep, maar ook omdat ik energie overhoud.'

Jopie verhoeven
voorzitter van de
Nederlandse
Patiënten Consumenten
Federatie (NPCF)

Uitgaan van participatie

‘Tot 1990 was ik hoofd P&O bij een grote sociale werkvoorziening. Ik raakte toen zelf in de lappenmand. Het liefste was ik mijn werk blijven doen, maar mijn werkgever vond het te lastig dat ik niet fulltime beschikbaar zou zijn. Zo werd ik als het ware de WAO ingeloodst.’

‘Het klinkt misschien wat pretentiefus en eigenwijs, maar stoppen met werken vond ik zonde van mijn kennis en talent. Daarom heb ik me toen op vrijwilligerswerk gestort. Zo werd ik onder andere lid van een lokaal gehandicaptenplatform. Omdat ik net iets meer van de materie wist dan de meeste andere vrijwilligers, werd ik al snel gevraagd voor projecten in regionaal verband. Sindsdien heb ik zitting gehad in tal van besturen en commissies op landelijk niveau.’

‘Sinds 2008 ben ik voorzitter van de NPCF, de Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie. Wij zijn een koepelorganisatie voor landelijk opererende patiëntenorganisaties. Als voorzitter ben ik samen met het bestuur eindverantwoordelijk voor het beleid, vastgesteld door de ledenvergadering. Ik houd mij hoofdzakelijk bezig met de hoofdlijnen, de strategie. Daar waar ik als voorzitter een meerwaarde ben, iets extra's kan brengen, ben ik aanwezig. Maar ik ben geen boegbeeld. Ik geloof ook niet in boegbeelden, want die slijten snel.’

‘Er is een ontwikkeling gaande die me een beetje zorgen baart. Voorheen werkten er bij de belangenbehartigingsorganisaties veel mensen die zelf tot de doelgroep behoren. Chronisch zieken of mensen met een handicap dus. Nu zitten er vooral mensen in die werken vanuit hun opleiding en niet vanuit deze specifieke ervaring. Ik begrijp dat het een gevolg is van het professionaliseren van organisaties, maar er zit ook een gevaar in. Daarom zie ik het als een van mijn belangrijkste taken om ervoor te zorgen dat ervaringskennis en deskundigheid worden gebundeld tot een zo sterk mogelijke mix die ingezet wordt voor de collectieve belangenbehartiging.’

‘Wat Fokus voor mij uniek maakt, is dat men uitgaat van participatie en niet van zorg. Dat is een wezenlijk verschil met veel andere organisaties. Fokus is uniek, maar staat ook voor de uitdaging met zijn tijd mee te gaan. Zo zou het er over kunnen nadenken de dienstverlening uit te breiden. Dat hoeft niet ten koste te gaan van de basisgedachte. Denk bijvoorbeeld aan jongeren die willen gaan studeren. Bouw woningen in de populairste studentensteden en verhuur daarin aangepaste kamers met de Fokusdienstverlening. Als je daarmee komt, zorg je ervoor dat mensen met een handicap een zo normaal mogelijke studententijd tegemoet kunnen gaan.

Daar komt bij, als je er zo mede voor zorgt dat mensen met een beperking kunnen studeren, zorg je weer voor meer mensen met deskundigheid én ervaringskennis. Die mensen kunnen later weer heel veel voor ons betekenen.'

'Ik hoop ook dat Fokus zal blijven inspelen op de vergrijzing. Mensen blijven zo lang mogelijk in een Fokuswoning, maar als ze ouder worden, wordt een handicap een zwaardere last. Wellicht is het mogelijk met een nog meer op maat gesneden pakket ervoor te zorgen dat men langer in een Fokuswoning kan blijven. Geloof me, daar bewijs je cliënten een hele grote dienst mee.'

*Kitty Bilon
Locatiemanager
Fokus Enschede Lombok*

'Als locatiemanager ben ik hier de spin in het web. De mooiste momenten? Als de waardering zichtbaar wordt. Laatst kreeg ik een kaartje van een tevreden cliënt.'

Margreet Kleene
ergotherapeut,
Revalidatiecentrum
De Hoogstraat, Utrecht

Blij verrast

'Ik werk als ergotherapeut met mensen met een dwarslaesie, zowel hoog als laag. Wij werken hier onder andere ook met fysiotherapeuten en maatschappelijk werkers. Samen proberen we de cliënten, meestal zo'n dertig in getal, zo goed mogelijk te helpen. Ik help de cliënten met het ontwikkelen van vaardigheden die ze nodig hebben om zo veel mogelijk zelfstandig te kunnen functioneren. Een deel van mijn werk is ook het begeleiden van cliënten bij het aanvragen en kiezen van voorzieningen. Samen met de cliënt probeer ik van alles uit.'

'Natuurlijk is de woning waarin iemand met een dwarslaesie terecht komt een punt van extra aandacht. Iemand met een hoge laesie heeft tussendoor veel hulp nodig. De mogelijkheid van een Fokuswoning wordt dan altijd besproken. Samen proberen we in te schatten of een Fokuswoning iets voor de cliënt is en of hij de zelfstandigheid aankan.'

'Regelmatig ga ik samen met een cliënt kijken in een Fokuswoning. Dat kan nodig zijn, want mensen die het nog nooit hebben gezien, denken vaak dat Fokus een instelling is. Als ze dan zien dat het gewoon een woning is, zijn ze blij verrast. Als een cliënt zelf denkt dat een Fokuswoning iets voor hem is, wordt het een reële optie. Een voordeel daarbij is dat iemand die in een Fokuswoning woont een type dienstverlening ontvangt, die er mede voor zorgt dat hij weer aan het werk kan.'

Colofon

Fokus, al 35 jaar onzichtbaar! is een uitgave van Fokus, gemaakt in het kader van het 35-jarig bestaan in 2009. Het boekje is in een eenmalige oplage van 7.000 exemplaren verschenen en verspreid onder cliënten, medewerkers en relaties van Fokus.

Idee en projectcoördinatie

Fokus, sectie Communicatie

Concept en vormgeving

Studio Tineke Wieringa bno, Haren

Interviews

Menno Haanstra, mennoh communicatie, Groningen

Fotografie

Gerhard Lugard, Groningen en verder Julia de Boer (foto Erica Terpstra) en Wietse Luth (foto pagina 54)

Drukwerk

Het Grafisch Huis, Groningen

Bindwerk

Binderij Hexspoor, Boxtel

© Fokus 2009

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van Fokus worden vermenigvuldigd of overgenomen. Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met: communicatie@fokuswonen.nl.

www.fokuswonen.nl

The logo features the word 'Fokus' in a white serif font with a white roof-like shape above the 'o'. Below it, '35 jaar' is written in a white script font, with a white swoosh line underlining the text.

Fokus
35 jaar